تر حج وروسته

به ژوند څنګه تېروو ؟

Aghalibrary.com

تألف

مولانا محمد رفیع عثماني

ژباړه

نوید احمد

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم: تر حج وروسته به ژوند څنګه تېروو؟

تألف: مولانا مفتي محمد رفيع عثماني مدظله

ژباړه: نويد احمد

کتنپلاوی: قاري مطيع الله ذهين

ترتيب: محمد نبي سلطاني

د چاپ کال: محرم الحرام، ۱۴۳۳، هجري قمري

د چاپ شمېر: ۱۰۰۰

اړيکي: ۰۷۰۰۳۲۱۴۷۹ او ۰۷۰۰۹۰۶۱۶۲

برېښنا ليک: naveed.ahmad.afg@gmail.com

ناشر: احمد شاهي کتب خانه

ددې کتاب د چاپ حقوق د خپرونکي سره خوندي دي!

د تعليم الاسلام ويب پاڼې د همکارانو له خوا پر ليکه کيږي:
www.taleemulislam-radio.com

شماره	سرليک	مخ
١	تقريظ	١
٢	مسنونه خطبه	٢
٣	سريزه	٢
٤	د حج د ګټو د لاس ته راوړولو لپاره بيت الله ته حاضري ضروري ده	٣
٥	د عبادتونو اغېزې	٣
٦	د حج ګټې يوائې په اورېدولو سره نه معلومېږي	۴
٧	يو مثال	۶
٨	د بيت الله د حج حيرانونکې اغېزې	۶
٩	ساده ګې مګر...	٧
١٠	حيرانونکې مقناطيسيت	٧
١١	ګټه د تقوا او اخلاص په اندازه ده	٨
١٢	هره پلا نوې ګټه	٨
١٣	د حج د قبلېدو نخښې	٩
١٤	لومړۍ نخښه	٩
١٥	دوهمه نخښه	١٠
١٦	دريمه نخښه	١٠
١٧	هيڅ د مايوسۍ خبره نه ده	١١
١٨	د الله تعالي د ولي کېدو اسانه لار	١١
١٩	د حج د قبلېدو مطلب	١٢
٢٠	د شکر کولو ګټې	١٢
٢١	ګناه د خوند شی نه ده	١٣
٢٢	د ګناه د خوند مثال	١۴
٢٣	انسان د خپل ماحول څخه متاثره کيږي	١۴
٢۴	د حج اثرات په اصل کې د تقوا کيفيت دئ	١۵
٢۵	تقوا څنګه وکړو؟	١۶

۲٦	د قران مجید ځانګړی اسلوب	۱۷
۲۷	د تقوا د اختیارولو طریقه: د الله د دوستانو سره ناسته	۱۷
۲۸	یوه قیصه	۱۸
۲۹	د الله تعالی دوستان به د قیامت تر ورځې پورې وي	۲۰
۳۰	پر صراط مستقیم یې د الله جل جلاله د دوستانو حواله ورکړې ده	۲۱
۳۱	انعام والا خلک	۲۱
۳۲	د الله تعالی د دوستانو سره د اوسېدو ځانګړې ګټه	۲۲
۳۳	د الله تعالی د دوستانو سره په اوسېدو کې د حج د اثراتو ساتنه	۲۳
۳٤	د څه ډول خلکو مجلس باید اختیار کړو؟	۲۴
۳۵	دوهمه طریقه: د تبلیغي جماعت سره وخت لګول	۲۴
۳٦	په تبلیغ کې د نورو حدودو ساتنه ضروري ده	۲۵
۳۷	د حضرت والد صاحب رحمة الله علیه واقعه	۲۵
۳۸	ورځني کارونه	۲۷
۳۹	په هر حال کې دوه کارونه	۲۹
۴۰	د حرام مال څخه په پوره ډول ځان ساتل ضروري	۲۹

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحیم

ان الحمد لله نحمده ونصلي على رسوله الكريم و على آل واصحابه حماة الدين المتين وعلى كل تابعهم باحسان الى يوم الدين، امابعد:

درنو لوستونکو! څرګنده ده چې د ګټې لپاره یوازنی هغه رښتنې لاره ده کومه چې د الله جل جلاله او دده جل جلاله استازي د بشریت ستر کاروان ته ښودلې ده او دا هم جوته ده چې هرڅا چې دغه لاره تعقیب کړې ده، پکښې ستري ګټې یې ترلاسه کړې دي.

دا چې په دغه سلسله کې زما خوږ دوست محترم نوید احمد صاحب د یوه لوی عالم مفتئ محمد رفیع عثماني مد ظله یوه رساله په ډېره خوږه ژبه ترجمه کړې ده، الحمد لله په ډېر ښه معیار ده، الله جل جلاله دې اجر ورکړي او الله جل جلاله دې د ټولني د استفادې وړ وګرځوي.

العبد الافقر

مولوي عبدالهادي حماد

د اشرفي مدرسې ناظم

کندهار افغانستان

بسم الله الرحمن الرحيم

مسنونه خطبه

اَلْحَمْدَ لِلّٰهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَلُ عَلَيْهِ وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللّٰهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْهُ فَلاَ هَا دى لَهُ وَنَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدنَا وَ سَنَدَنَا وَ مَوْلاَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَ عَلَى الِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِين. أَمَّا بَعْدُ:

فَاَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَكُونُوا۟ مَعَ ٱلصَّـٰدِقِينَ

(۱۱۹) د توبې سورت ۱۱۹، ایات

سریزه

محترمو مشرانو او ګرانو ورڼو! نن په دې غونډه کې هغه ورونه او خویندې ګډون لري چې اوس یې تازه حرمینو (مکې او مدینې) ته حاضري ورکړې ده او بېرته راغلي دي. حج یو داسې حیرانونکی دولت دئ چې د ټولو عباداتو څخه ځانته یو بېل مقام لري.

د حج د ګټو د لاس ته راوړولو لپاره بيت الله ته حاضري ضروري ده

په اسلام کې ټول عبادتونه د لوړ شان دي او يو د بل څخه لوړوالی لري. د لمانځه، زکات، روژې او همدارنګه د نورو عبادتونو جلا جلا برکتونه او انوار وي چې د دنيا او آخرت پر ژوند باندې د هغو ډېر ژور اثرات لوېږي. او په دې عبادتونو کې د يوه عبادت په کولو سره د بل عبادت ضرورت نه پوره کيږي. که څوک دا وغواړي چې په لمانځه کولو سره دې د روژې اړتيا هم پوره سي نو دا سي نه سي کېدلای. همدارنګه که د چا دا خوښه وي چې په زکات ورکولو سره دې د لمانځه فريضه هم اداء سي نو دا هم نه سي کېدلای.

همدا ډول د حج ګټې هم د نورو عباداتو په کولو سره لاس ته نه راځي بلکې د حج د ګټو د لاس ته راوړولو لپاره دا ضروروي ده تر څو و بيت الله شريفي ته ولاړسو.

د عبادتونو اغېزې

د هر عبادت يوه جلا ګټه او اثر وي چې د هغه اغېزه د انسان پر زړه او دماغ او د هغه پر اعمالو او اخلاقو لوېږي. په قرانکريم کې د لمانځه يوه مهمه ګټه دا بيان سوې ده چې لمونځ څوک د فحش او بدو کارونو څخه راګرځوي لکه څنګه چې الله تعالي فرمايي:

إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۗ. (ســـورة عنكبـــوت ايـــات ٤٥)١

ژبـــاړه: بېلـــه شـــکه لمـــونځ د بـــې حيـــايي او بـــدو کـــارونو څخـــه څـــوک راګرځوي.

د روژې دا ګټـه بيـا ن سـوې ده چې پـه روژه نيولـو سره پـه انسـا ن کـي د تقـوا صفت پيدا کيږي لکه څنګه چي الله جل جلاله فرمايي:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣ (سورت بقر، ايات ١٨٣)

ژبـاړه: ای مؤمنـانو! پـر تاسـو روژه فـرض کـړل سـوې ده لکـه څنګـه چـي ستاسو څخه پـر مخکنيـو خلکـو بانـدي فـرض کـړل سـوې وه تـر څـو پـه تاسـو کـي تقـوا پيـدا سـي. يعنـي د روژې اثـر دادئ چـي هغـه پـه انسـا ن کـي تقـوا پيـدا کـوي او د انسـا ن پـه زړه کـي دا احسـاس پيـدا کيـږي چـي الله تعـالي مـاويني. د زکـات دا ګټـه ذکـر سـوې ده چـي پـه دې سره مـال پـا کيږي او پـه مـــال کـــي برکـــت پيـــدا کيـــږي او بلـــه دا چـــي د غريبـــانو او مســـکينانو ضرورتونه په پوره کيږي.

د حج ګټې یواځې په اوربدولو سره نه معلومیږي

د حج د اغېزو او ګټو په اړه قران مجید بالکل جلا طریقه غوره کړې ده. هغه دا چې د حج ګټې یې ښکاره نه دي بیان کړي بلکې تر هر څه د مخه یې و حضرت ابراهیم علیه السلام ته چې د حج د اعلان کوم حکم کړئ وو هغه یې داسي ذکر کړی دئ:

وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾ . (سورت حج ايات ٢٧)

ژباړه: او په خلکو کې د حج (د اداء کولو لپاره) بږغ وکړه چې (تا ته حاجیان) راسي پیاده او (سپاره) پر هر ډنګر اوښ باندې د هرې لیرې (ژورې) لارې څخه.

په دې مبارک ایات کې یې د حج د حکم تر اعلانولو وروسته لومړی دا زېری ورکړ چې خلک حج ته راځي! حتی د دومره لیرې سفره څخه به هم راځي چې اوښان به په ډېر تنګ سره ډنګر او کمزوري سي او بیا یې د دوئ د راتګ د ګټو په اړه داسي وفرمایل:

لِّيَشْهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمْ ﴿٢٨﴾ . (سورت حج ايات ٢٨)

ژباړه: تر څو دوئ د خپلو ګټو په خپله لیدنه وکړي.

وګورئ! د لمانځه، روژې، زکات او نورو عبادتونو ګټې يې بيان کړې مګر د حج د ګټو د بيانولو پر ځای يې داسي وفرمايل چي دوئ بايد خپله حج ته راسي او په خپلو سترګو د حج ګټې ووينې. ددې وجه دا ده چي د حج ګټې داسي دي چي که يې څوک بيانوي نو اورېدونکی نه په پوهيږي. ګويا ددغو ګټو په ويلو او اورېدولو څوک پوهيږي نه بلکي ددغو ګټو اړيکي د تجربې او ليدو سره دي.

مثال

ددې مثال داسي وبولئ، لکه ستاسو څخه چي يو څوک پوښتنه وکړي چي ام و څه ته ويل کيږي؟ که ته دا جواب ورکړې چي دا يوه مېوه ده چي د ګرمۍ په موسم کي راځي او په شکل کي ام تر خټکي هم کوچنی دئ او يو څه اوږد هم دئ. ددې په اورېدو به هغه درته ووايې چي بادرنګ هم تر خټکي کوچني وي او هم اوږده وي. ته به ورته وايې چي هغه يو څه اوږد هم وي او ژړ رنګ هم لري. هغه به درته ووايې چي دا خو د سيبو په ډول دئ. ته به ورته وايې چي يا وروره! سرېره پوست لري، هغه پوست ايسته کيږي او دننه نرم دئ او په پای کي يې مندکه (دانه) ده. نو هغه به درته وايې چي املي (يو ډول تروه مېوه ده) هم همدا ډول وي. مطلب دا چي ته د ام هر څومره نخښې ورته ووايې په دې سره هغه د امو په حقيقت نه سي پوهېدلای او نه دا معلوميږي چي د امو خوند څنګه دئ؟ مګر که ته ده ته يو دانه ام ورکړې چي دا وخوره، نو په دې سره هغه د امو په حقيقت بنه پوهېدلای سي او نور هيڅ خبرو ته اړتيا نه پيدا کيږي.

د بيت الله د حج حيرانونکي اغېزې

د حج په اړه قران مجيد همدغه تګ لاره غوره کړې ده او ګواکي داسي يې فرمايلي دئ چي که تاسو ته د حج ګټې بيان سي، نو تاسي يې نه سی درک کولای. هو! که پخپله حج ته ولاړسی نو بيا درته معلومېږي چي د حج ګټې کومي دئ؟

ستاسو زړه به شاهدي اداء کوي چي په ما کي انقلاب (بدلون) را روان دئ. ستا په کړو وړو کي به بدلون راځي، ستا فکر بدلیږي، ستاسو جذبات بدلیږي، او دا به وايې چي دلته په راتلو سره زه بدل سوئ يم او حج ته په تللو سره دا احساسوي چي زه اوس هغه څوک نه يم چي په خپل وطن کي وم او زه اوس بل ډول يم. دا او ودې ته ورته ټولي د بيت الله شريفي د حج حيرانونکي ګټې دي.

ساده کې مګر...

حال دا چي بيت الله شريفه يو ساده تعمير دئ. په ظاهري لحاظ په کعبه شريفه کي د ښايست او د تعميراتي فن شاهکاري نه معلومېږي. صرف د تورو ډبرو يوه داسي خونه ده چي کلکين لا هم پکښي نسته، يوه دروازه لري چي پر هغې هم پرده ځړېږي. مګر سترګي دي چي دد ې خوني په ليدو نه ستړي کيږي، نه په مړيږي او نه هم ايسته کېدل غواړي. او په وار وار کتو سربېره بيا هم زړه نه په مړېږي.

حیرانونکی مقناطیسیت

پـه نـړۍ کـې خـورا ډېرحيرانـونکي تعميـرات سـته چـي اووه حيرانـونکي تعميـرات پکښـي مشـهور دي (لکـه تـاج محـل، د چـين دېـوال، د مصـر اهرامونـه او ځنـي نـور...) او اوس خـو نـړۍ د عجايبـا تو څخـه ډکـه ده مګـر د هغـو ټولـو دا حـال دئ چـي و يـوه ډېـر ښايسـته منظرې او ډېـر ښـکلي تعميـر تـه پـه يـو واره ، دوه واره ، درې واره ، لـږ تـر لـږه پـه پـنځلس واره کتـو سـره زړه مړيـږي. حتـی چـي آخـر د چـا زړه نـه غـواړي چـي نـور دي ودې ښـکلي تعمير او منظرې ته وګوري.

مګـر ددې تـورو تـورو ډبـرو پـه خونـه کـې يـو عجبـه شـانته کشـش دئ چـي سترګي خپلي خوا تـه کشـوي! د انسـا ن څخـه زړه داسـي وړي چـي و کـور تـه پـر راتلـو سربېره يـې زړه هملتـه وي. او چـا تـه داسـي معلـوميږي چـي خپلـه خو راغلی يم مګر زړه مي هم هلته پر اېښی دئ.

ګټه د تقوا او اخلاص په اندازه ده

نـو پـر همـدې اسـاس يـې د حـج د ګټـو پـر ځـای داسـي فرمـايلي دئ : (چـي دوئ پـه خپلـه راسـي او د حـج ګټـي ووينـي). هـر څـوک د خپـل دينـي استعداد سره سم د حج ګټي او اثـرات ليـدلای سي. پـه چـا کـي چـي څـومره ډېـر اخـلاص، تقـوا او جذبـه وي او پـه څـومره احتيـاط چـي دئ حـج کـوي پـه هغه اندازه دئ د حج اغېزې ليدلای سي.

هره پلا نوې ګټه

بله خبره داده چې هر څو واره و حج ته ځي نو هر ځل به نوي ګټې او اغېزې ويني او هر کال به وينې چې ګټې ډيرېږي، ځکه د حج د ګټو هيڅ اندازه او پای نسته. هر شخص د خپل ديني استعداد سره سم د حج د ګټو او اغېزو په ليدو سره په خپل ايمان کي تازه ګي پيدا کوي.

د حج د قبلېدو نخښې

زه تاسو ټولو حاضرينو ته د دې مبارکي فريضې د اداء کولو مبارکي وايم او دعا کوم چې الله تعالي دي ستاسو ټولو حجونه قبول کړي. د حج د قبلېدو نخښې په لاندي ډول دي:

لومړی نخښه

په احاديثو کي د حج د قبلېدو يو نخښه يا علامه دا راغلې ده، چې په جمراتو کي چې شيطانان په کومو ډبرو ويشتل کيږي د هغو په اړه رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د چا حج چې قبليږي نو د هغه دغه ډبري پورته کيږي او کومي ډبري چې هلته پاتيږي او پرتې وي دا د هغو خلکو وي چې حج يې نه وي قبول سوئ (١)، نو ځکه علماء کرامو دا مسئله ليکلې ده چې د دې ځای په ډبرو رمي (ويشتل) مه کوئ، ځکه دا د هغو خلکو ډبري دي چې حج يې نه وي قبول سوي.

١: رواه البيهقي

په قران مجيد کي د بيت الله په اړه الله جَلَّ جَلَالُهُ داسي فرمايي:

فِيهِ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ ﴿٩٧﴾ . (سورت آل عمران ايات ۹۷)

ژباړه: په هغه کي ښکاره نخښي دي.

نو د حج د ښکاره نخښو څخه يو نخښه دا ده چي د چا حج قبول سوي وي نو د هغه ډېري پورته کيږي.

دوهمه نخښه

د حج د قبلېدو دوهمه نخښه چي مونږ د خپلو بزرګانو څخه اورېدلې ده داده چي د حج څخه تر راتلو وروسته د انسان په اعمالو کي ښه والی پيدا سي. د فرايضو او واجباتو په اداء کولو کي چي مخکي څومره پابندي وه، اوس دا کوښښ تر هغه زيات سوئ وي. مخکي چي به د ګناه څخه د ځان ساتولو څومره کوښښ کېدئ اوس تر پخوا دا کوښښ ډېر سوئ وي. که په چا کي تر حج وروسته دغه صفتونه پيدا سوه نو دا ددې نخښه ده چي هغه قبول سوئ حج راوړی دئ.

دريمه نخښه

د حج د قبلېدو يوه بله نخښه هم سته، دا هم مونږ د خپلو بزرګانو څخه اورېدلې ده. هغه دا چي هلته د بيا ورتللو شوق ډېرسي، نو ځکه مونږ ته په کار ده چي خپل اعمال وګورو او د خپلو اعمالو څارنه وکړو چي تر حج وروسته زمونږ په اعمالو کي کوم بدلون راغلی دئ؟ د فرايضو او واجباتو په اداء کولو کي چي تر حج مخکي څومره پابندي وه ايا اوس په دې پابندي کي ښه والی راغلی دئ که څنګه؟ د حج څخه مخکي چي

د ګناهونو څخه د ځان د ساتولو کوم کوښښ کېدی ایا اوس په دغه کوښښ کې یو څه ډېروالی راغلی دئ که څنګه؟ که چیري دغه بدلونونه راغلي وي نو بیا دا د قبول سوي حج نخښې دي. الله تعالي دي و موږ ټولو ته داسي حج را نصیب کړي.

هیڅ د مایوسۍ خبره نه ده

مګر که الله ﷻ مه کړه په اعمالو کې ښه والی نه وي پیدا سوئ او د اعمالو هغه حالت وي کوم چي تر حج مخکي وو نو بیا هم هیڅ د مایوسۍ خبره نه ده دا ځکه چي د توبې دروازې خلاصې دي او همدا اوس توبه وکړه نو مخکني ټول ګناهونه دي بخښل کیږي.

د الله ﷻ د ولي کېدو اسانه لار

حکیم الامت مولانا اشرف علي تهانوي رحمة الله علیه به فرمایل چي خلک داسي فکر کوي چي ولي الله جوړېدل خورا مشکل کار دئ ، د دې درجې د پاره د کلونو مجاهدو، کوښښونو او تکلیفو ګاللو ته ضرورت دئ. حال دا چي دا خبره هیڅ صحیح نه ده.

د ولي الله معنی ده د (الله دوست) او د الله دوست کېدل د هر چا په اختیار کې دي ، هر وخت چي وغواړې ولي الله جوړېدلای سې. که اوس ته وغواړې همدا اوس ولي الله جوړېدلای سې. ده به فرمایل چي که په یوه دقیقه کې انسان د الله رب العزت په حضور کې شرمنده سي او د ټولو

ګناهونو څخه توبه وکړي نو د ګناهو څخه به پاک سي، ځکه چي په حديث شريف کي راځي: التائب من الذنب كمن لا ذنب له.
(مشکوة، باب الاستغفار و التوبة، حديث ٢٣٦٣)

ژباړه: د ګناه څخه توبه کونکی د ګناهونو څخه داسي پاکيږي لکه ده چي هيڅ ګناه نه وي کړې.

د حج د قبلېدو مطلب

دلته بايد په يوه خبره ځان پوه کړئ چي هغه يو د حج قبلېدل دي او بل د حج اداء کېدل دي. دواړي خبري جلا جلا دي. حج خو هغه وخت اداء کيږي چي ته د حج ټول اعمال د شرعي اصولو سره سم اداء کړې. د حج دوه مهم رکنونه دي ، يو د عرفات درېدل دي که څه هم د يوې دقيقې لپاره وي او دوهم طواف زيارت دئ . پاته نور ځني واجبات، ځني شرايط ، او ځني سنتونه او مستحبات دي (٢).

ځکه نو که د حج رکنونه، فرايض او واجبات د شرعي اصولو سره سم اداء کړئ نو د حج فريضه اداء سوه. مګر که دا حج قبول نه سي نو ثواب يې نسته، نو ځکه د قبول حج مطلب دا دئ چي پر هغه اجر او ثواب سته.

---

(٢) : بعضي کتابونه د حج فرايض درې ليکي دا ځکه چي احرام شرط دی او په فرايضو کي يې داخلوي نو وقوف عرفات او طواف زيارت د حج ارکان دي او احرام يې شرط دی چي درې سره يې فرض بلل کيږي. (معلم الحجاج، ص:٩٥ او زبدة المناسک ص: ٧٩)

د شکر کولو ګټې

او که ته تر حج کولو وروسته په خپلو اعمالو کې ښه والی ووینې، نو پر دې باندې د الله تعالې شکر اداء کړه. د شکر په اړه د الله تعالی وعده ده چې که ته پر یوه نعمت شکر اداء کړې نو موږ به دغه نعمت نور هم در ډېر کړو لکه څنګه چې الله جل جلاله فرمایي:

لَئِن شَكَرۡتُمۡ لَأَزِيدَنَّكُمۡ ﴿٧﴾ (سورة ابراهيم ايات ٧)

ژباړه: که چیرې تاسې شکر ادا کړئ نو خامخا به تاسې ته نعمت در زیات کړم.
نو له دې کبله د شکر ګټه به دا وي چې ستا په اعمالو کې به نور ښه والی راسي. د نیکو اعمالو په کولو کې نوره جذبه هم پیدا کیږي او د ګناهونو څخه نفرت نور هم ډیریږي. چې هر څومره شکر اداء کوې په هغه اندازه به هغه نعمت ډیریږي. نېک اعمال به ډیریږي او ګناهونه به کمیږي. حتی یو وخت به داسې راسي چې عبادت به یو ډول خوند درکوي او د ګناهونو څخه به دې سخته کرکه او نفرت کیږي. او که الله جل جلاله مه کړه یو وخت په ګناه اخته هم سې نو هغه به هم هیڅ خوند نه درکوي.

ګناه د خوند شی نه ده

رښتیا خبره دا ده چي ګناه د خوند شی نه ده. که انسان په روحاني لحاظ روغ وي نو دده به د ګناه څخه همېشه کرکه او نفرت کیږي، ځکه د ګناه کولو تر مخه پرده باندي دا تصور غالبږي چي دا خو د خپل رښتني خالق او مالک نافرماني کوم او د دواړو جهانو د تاجدار او سردار ﷺ امتي هم یم او د هغه مخالفت کوم! دا یو داسي تصور دئ چي بیا ده ته ګناه خوند نه ورکوي.

د ګناه د خوند مثال

که الله جل جلاله مکړه ویو چا ته ګناهو نه خوند ورکوي نو دا د روغ بدن نخښه نه ده بلکي د مریضی نخښه ده. حکیم الامت مولانا اشرف علي تهانوي رحمة الله علیه ددې ډېر ښه مثال ویلی دئ، فرمایلې چي ګورئ! که جوړ سړی بدن وګروي نو هغه ته هیڅ خوند نه ورکوي مګر که دده په وینه کي د تېزابیت په وجه خارش پیدا سي نو ده ته بدن ګرول څومره ښه خوند ورکوي؟ مشهوره مقوله ده چي:

جو مزه هي کاج مي – نهي هي وراج مي

د خارش مریض ته چي د بدن ګرول څومره خوند ورکوي بل هیڅ شی دومره خوند نه ورکوي، مګر دا خوند د ده د مریضېدو نخښه ده! (دی مریض دئ)، نو ځکه دی ډاکتر ته ځي او خپل علاج کوي او دا ورته وایې چي زما د ویني د خرابی له امله چي ما ته د بدن ګرول کوم خوند

راکوي نو همدغه خوند را څخه ایسته کړه. نو همدا ډول که ګناهونه خوند درکوي نو ددې خوند د ختمولو علاج هم ضروري دئ.

انسان د خپل ماحول څخه متاثره کیږي

دا د انسان طبیعت دی چې دئ د خپل ماحول یا شا و خوا څخه متاثره کیږي. د صحابه کرامو ﵃ کیفیت هم دا ډول وو چې یو صحابي د رسول اکرم ﷺ په خدمت کې حاضر سو او عرض وکړی چې: یا رسول الله ﷺ! کله چې موږ ستا په خدمت کې یو نو موږ داسې احساس کوو ګویا موږ جنت او دوږخ په خپلو سترګو وینو مګر کله چې کور ته ولاړ سو او د خپلې بې بې او ماشومانو سره په خبرو اخته سو نو دا خبرې مو هیرې سي. (۳)

د حج اثرات په اصل کې د تقوا کیفیت دئ

تاسو حضراتو حج ته تشریف یو وړئ نو د هغه ځای د ماحول اغېزې پر تاسو پرېوتلې او تر اوسه هغه اثرات پر تاسو پراته دي. مخکې تر دې

---

(۳): په صحیح مسلم کې ددې اړوند یوه واقعه د حضرت حنظله او حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنهما په اړه راغلې ده. په دې واقعه کې دا هم دي چې حضرت حنظله ﵁ ته د خپل کیفیت پر بدلېدو باندې د نفاق بېره پیدا سوه چې ددې خبرې یادونه یې حضرت ابوبکر صدیق ﵁ ته وکړه او خپل حالت یې ورته بیان کړئ. دوئ په جواب کې ورته وویل چې د رسول الله ﷺ د مجلس څخه تر را ولاړېدو وروسته زموږ کیفیت هم بدلیږي. دواړه مبارکان د حضور ﷺ په خدمت کې حاضر سول. د رسول الله ﷺ له خوا په اطمنان ورکولو سره د دوئ تسلي وسول. (انظر صحیح مسلم باب فضل دوام الذکر والفکر في امور الاخرة والمراقبة و جواز ترک ذالک في بعض الاوقات والاشتغال بالدنیا. رقم الحدیث: ۲۷۵. ایضاً في جامع الترمذي، رقم الحدیث: ۲۵۱۴، و في مسند احمد بن حنبل ج: ۴، ص: ۳۴۶.)

چي هغه اثرات در څخه پورته سي، د هغه ساتنه خامخا وکړئ. دا اثرات اصلاً د تقوا کيفيت دئ، د دې اثراتو ساتنه ډېره ضروري ده. په قران مجيد کي د هغه د ساتني طريقه بيان سوې ده. الله تعالی فرمايي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّـٰدِقِينَ

(سورت توبه ايات ۱۱۹)

ژباړه: اې مؤمنانو! د الله جل جلاله څخه وېرېږئ او د رښتني خلکو سره واوسېږئ.

په دې ايت شريف کي لومړی دا ذکر سول چي اې مؤمنانو، د الله جل جلاله څخه وېرېږئ. د الله تعالی څخه د بېرېدولو معنی دا ده چي د هغه نافرماني مه کوئ او د ګناهونو څخه ځانونه وساتئ.

تقوا څنګه وکړو؟

دلته دا پوښتنه پيدا کيږي، چي زموږ چاپېريال او ماحول د ګناهونو څخه ډک دئ. چي هري خوا ته ځونو د ګناه دعوت او د ګناه ډېربنت دی. ستر ګي د ګناه څخه را ګرځول آسان کار نه دئ، غوږونه د ګناه څخه را ګرځول آسانه کار نه دئ. يو ځای ساز او موسيقي شروع ده، يو ځای غيبت شروع دئ، يو ځای ښکنځل دي او بل ځای درواغ دي. خپل نس د حرامو څخه ساتل آسانه نه دئ، په ځينو ځايونو کي رشوت، په ځينو ځايونو کي سود او په ځينو ځايونو کي ناجايزه مزدوري يا وظيفه وي. د ځينو کارونو او وظيفو څخه غلا کيږي (تنخوا خو پوره اخلي مګر کار

پوره نه کوي) او داسي نور. لنډه دا چي د تقوا د کولو حکم ډېر لنډ دئ مګر کله چي د عمل ځای راسي نو د ګناهونو څخه ځان ساتل آسانه نه معلومیږي. ګواکي د ټولني حالت داسي دئ چي هر ځای مرداري (نجسي) اوبه ولاړي دي او ته باید په دې اوبو کي تېر سې، مګر خپل بدن، کالي او چپلی به ددغو مردارو اوبو څخه ساتې چي دا یو آسانه کار نه دئ.

د قران مجید ځانګړی اسلوب

د تقوا کولو حکم کونکی رب الارباب (د ټولو پالونکو پالونکی) دئ. زموږ پیدا کونکی او مالک دئ، زموږ په بدن کي د ګناهونو جذبه هم الله پاک جل جلاله پیدا کړیده او هغه زموږ په کمزوریو هم خبر دئ او ددې کمزوریو علاج هم ور ته معلوم دئ. حال دا چي د قران مجید اسلوب داسي دئ چي کله الله تعالی یو داسي حکم صادر کړي چي د هغه په عملي کولو یو څه تکلیف او مشکلات وي نو ددې حکم تر څنګ یو بل حکم هم کوي چي ددې دوهم حکم په عملي کولو سره لومړی حکم ډېر اسانه کیږي.

د تقوا د اختيارولو طريقه...

لومړی طريقه: د الله تعالي د دوستانو سره ناسته ولاړه کول

په مخکني ايت کي چي يې دا حکم وکړئ چي تاسو تقوا اختيار کړئ (د ګناهونو څخه ځان وساتئ) نو تر څنګ يې يو بل حکم هم وکړئ چي په هغه سره عمل کول (تقوا کول) اسانه سول، هغه حکم دا دئ:

وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّـٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾ د توبې سورت، ۱۱۹ ايات

ژباړه: او د رښتينو (صادقو) سره واوسيږئ.

يعني د الله تعالى د رښتني دوستانو سره ناسته ولاړه کوئ. د الله تعالى د دوستانو سره تعلق جوړ کړئ، د هغو سره مينه او محبت پيدا کړئ، د هغو ليدو ته ورځئ، د هغو سره ملاقات کوئ، د هغو خبري اورئ او داسي نور. کله چي دا کار وکړئ نو په تاسو کي تقوا په خپله پيدا کيږي. د الله تعالى د دوستانو سره چي څومره ستاسو ليدل کتل ډېروي په هغه اندازه به د ګناه څخه ځان ساتل ستاسو لپاره آسانه وي (چي اوسې نو په خوی به د هغو سې).

یوه قصه

د الله تعالی د دوستانو سره خپل منزل ته رسېدل دومره په آسانۍ سره طی کېږي چې په لاره کې په راتلونکو مشکلاتو څوک خبرېږي لا هم نه، چې کله مشکل راغلی وا و کله ولاړ ئ؟ موږ یو وخت د خپل مرشد حضرت ډاکټر عبد الحی عارفي صاحب رحمة الله علیه په خدمت کې حاضر وو. هلته دا خبره کېده چې د الله تعالی د دوستانو سره په اوسېدو کې څومره ګټې دئ ؟ په دې اړه دوئ یوه قصه راته واورول، دوئ ویل: کوم وخت چې موږ په هندوستان کې اوسېدولو نو موږ یو وار د ګرمۍ په موسم کې د تفریح لپاره مسؤدې ته تللي وو (مسؤدې په هندوستان کې یو تفریحي ځای دئ او دا ځای نسبت نورو ځایونو ته یخ هم دئ) هلته چې موږ د کوم ملګري سره اوسېدولو هغه یوه ورځ سهار وختي د منظرې لپاره بهر ته وایستولو. پروګرام داسي وو چې نن به ټوله ورځ سیل کوو.

هلته په غره کې یو ځای داسي راغلی چې د یوه غره او بل غره ترمنځ ډېر ژور غار وو او د دواړو غرو ترمنځ صرف یو فوټ فاصله وه. که په غلطۍ سره د چا پښه د یوه غره څخه پورته سي او د بل غره پر ځای په دغه ژوره فاصله کې ونښلي نو په زرګونو فوټه ژور ځای کې به ولوېږي. موږ مخکې ژر ژر روان وو، کله چې دغه ځای ته رانژدې سو نو کوربه راته وویل چې دلته یو داسي ځای را روان دئ چې د دوو غرو تر منځ ډېر ژور ځای دی یو څه احتیاط کوئ. کله چې دغه ځای رانژدې سي نو بیا مو زه خبروم. هغه ځای راغلی نو ده خبر کړو او موږ پر دغه ځای په آساني سره

تېر سو ځکه فاصله ډېره نه وه (فاصله د يو فوټ په اندازه وه مګر ډېر ژوروو).

خو په بيرته تلو کي زما په ذهن کي دا انديښنه وه چي ماښام ته نژدې به روانيږو نو په دا توره شپه کي به پر دې ځای څنګه تېريږو؟ نو مونږ د ماښام پر وخت بيرته را روان سو. په تلو تلو کي مي دغه ملګري (کوربه) ته وويل چي د هغه خطرناکي فاصلې پر ځای لږ احتياط کوه (ځکه توره شپه ده). ده جواب را کړ چي: صاحب! هغه ځای خو تېر سو!

نو معلومه سوه چي کله رهبر کامل وي نو دده سره پر څنګ تللو کي ډېر مشکلات نه رامنځ ته کيږي بلکي څوک په خبريږي لا هم نه چي ايا کوم مشکل وو که يا؟ نو قران مجيد هم د تقوا پر لاره د تللو لپاره دا نسخه فرمايلې ده چي د الله تعالی د دوستانو سره اوسيږئ چي د لاري مشکلات مو په خپله ليري کيږي.

د الله تعالی دوستان به د قيامت تر ورځي پوري وي

ځني خلک وايي چي نن سبا د الله دوستان چيري پيدا کيږي؟ زمونږ پلار (مفتي اعظم محمد شفيع رحمة الله عليه) به فرمايل: که تاسي په اوس زمانه کي په اولياوو الله پسي ګرځئ نو د شيخ عبد القادر جيلاني، بايزيد بسطامي او مولانا رومي رحمة الله عليهم په څير خلک نه سی پيدا کولای خو تاسي د دې زمانې اولياء الله خامخا پيدا کولای سئ.

او الحمد لله هغوئ سته، تر قیامته پوري به وي، ولې؟ په خپله په دې ایت کي یې دلیل دئ. په دې ایت شریف کي الله تعالی د قیامت تر ورځي پوري و راتلونکو انسانانو ته دا حکم کړئ دئ چي تاسي د الله ﷻ د دوستانو سره واوسېږئ. که چیري د الله تعالی دوستان نه وي نو بیا خو د هغو سره اوسېدل ممکن نه دئ (او الله ﷻ داسي حکم نه کوي چي پر هغه عمل کول ناممکن وي).

نو له همدې کبله همدغه ایت شریف دا فرمایي چي تر قیامته پوري به د الله ﷻ رښتني دوستان موجود وي او ستاسو کار دا دئ چي هغوئ پیدا کړئ. (اصلاً اولیاء الله نن هم سته مګر موږ د ډېرو دنیوي کارونو په وجه د هغو سره د اړیکو جذبه د لاسه ورکړې ده).

پر صراط مستقیم یې د الله ﷻ د دوستانو حواله ورکړې ده

سورة فاتحه (الحمد لله...) چي موږ یې د هر لمانځه په هر رکعت کي وایو، په دې کي الله تعالی موږ ته یوه دعا را ښوولې ده چي تاسي داسي وایاست:

ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ۝٦ (سورت فاتحه ایت ٦)

ژباړه: (ای الله ﷻ) و موږ ته د سیده لاري لارښوونه وکړه.

اوبيا يې د سيده لاري تشريح داسي ونه کړه چي صراط القران (د قران لاره)، صراط الحديث (د حديثو لاره) يا صراط الاسلام (د اسلام لاره) بلکي الله جل جلاله پر خپلو ربښتنيو دوستانو حواله راکړې ده چي فرمايلي دي : صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ

ژباړه: د هغو کسانو پر لاره (هدايت را کړې) چي تا انعام پر کړی دئ.

انعام والا خلک

د انعام والا خلکو نخښې يې هم راښوولي دئ. د قران مجيد په يو بل ځای کي د الله جل جلاله ارشاد دئ:

فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَۚ (سورت النساء ايات ٦٩)

ژباړه: نو هغوئ به (د قيامت په ورځ) د هغو خلکو سره وي پر کومو چي الله تعالی انعام کړئ دئ چي انبياء، صديقين، شهداء او نېک خلک دي. د دې ايت شريف څخه معلومه سوه چي انعام والا خلک څلور ډلې دي لکه:

١ : انبياء عليهم السلام
٢ : صديقين
٣ : شيهدان
٤ : صالحين

کــه څــه هــم اوس انبیــاء علــیهم الســلام موجــود نــه دي مګــر د الله تعــالی د دوســتانو پــا تــه درې ډلــې نــن هــم ســته. نــو قرانکــریم دا وایــي چــي د هغــو لاره پیدا کړی او په هغو پسې سئ، سیده به جنت ته ولاړ سئ.

د الله ﷻ د دوستانو سره د اوسیدو ځانګړې ګټه

د الله تعــالی د دوســتانو ســره د اوســېدو يــوه ځــانګړې ګټــه دا ده چــي کــه چیــري پــه اعمــالو کــي څــه کمــي وي نــو پــه دې سره خــو بــه درجې کمــي ســي مګــر ریســیږی بــه هغــه ځــای تــه چیــري چــي دوئ رســيږي. حضــرت ډاکتــر عبــدالحی عــارفي رحمــة الله علیــه ددې يــو مثــال داســي ورکــوي: فرضــاً د کراچي څخه يــوه مجهزه اورګــاډی (رېــل ګــاډی) و پېښــور تــه روانــه وي، پــه دې اورګــاډي کــي ډيــري ښايســتې ډبــې (بګــی) لګېــدلي دئ او هــر ډول اســانتياوي پکښــي موجــود دي وي. پــه دې اورګــاډی کــي د لــوړې رتبــې اميــران او افســران سفر کــوي خو ددې اورګــاډی پــه پــای کــي يــې يــوه زړه او زنــګ وهلــې ډبــه هــم لګــولې ده. کــه څــه هــم ددې زړې ډبــې او هغــه نــورو ډبــو تــرمنځ د مځکــې او آســمان فــرق دئ مګــر پــه دې زړه ډبــه کــي ناست مســافر به هم هغه ځای ته رسيږي چيري چي هغه نور رسيږي.

د رسول الله ﷺ ارشاد دئ : " **الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.** " . (مشكاة)

ژبــاړه: (پــه آخــرت کــي بــه) ســړی د هغــو خلکــو ســره (ملګــری) وي چــي (پــه دنیا کي يې) د هغو سره محبت کړئ وي.

د الله تعالی د دوستانو سره په اوسېدو کي د حج د اثراتو ساتنه

د الله تعالی د دوستانو سره په اوسېدو کي يوه ګټه دا هم وي چي د حج څخه چي کوم نېک جذبات موږ راوړي وي او د دوو جهانو د تاجدار او سردار صلی الله علیه وسلم د پاکي روضې د هواګانو اغېزي چي موږ د ځان سره راوړي وي، د هغو د اثراتو ساتنه به کيږي، ځکه چي اولياؤ الله (د الله تعالي رښتني دوستان) د رسول الله ﷺ هغه غلامان دي چي خپل ټول ژوند يې د رسول الله ﷺ د سيرت او صورت سره سم تېر کړی دئ (نو د هغو د تقوا اثرات پر موږ هم لوېږي).

د څه ډول خلکو مجلس باید اختیار کړو؟

د اولياؤ الله څخه هم هغه خلک مراد دئ چي خپل ټول ژوند يې د شريعت په غالب کي اچولي وي او که داسي شخص باوري او مستند ديني عالم هم وي نو د داسي چا مجلس او ملګريتوب اختيارول خو زر واره غنيمت دئ. مګر که چا نژدې يو باوري عالم ولي الله پيدا نه کړئ مګر داسي څوک يې پيدا کړئ چي ځانته تکړه ديني عالم خو نه وي مګر د علماؤ په صحبت کي اوسېدلی وي او علماء کرامو پر ده باور کړی وي نو بيا د ده صحبت يا مجلس هم غنيمت دئ.

زموږ مرشد حضرت ډاکټر عبدالحی عارفي صاحب رحمته الله علیه يو لوی عالم نه وو. ده به فرمايل چي ما ۱۴ کاله صرف يو کتاب ويلی دئ او هغه کتاب زما مرشد (پير) دئ، ما خپل مرشد ويلی دئ.

د تقوا د اختيارولو طريقه...

دوهمه طريقه: د تبليغي جماعت سره وخت لګول

او که د چا تعلق د الله جل جلاله د رښتني دوستانو سره په يوه وجه سره مشکل وي، مثلاً: يو ولي الله (د الله جل جلاله دوست) ډېر ليري اوسيږي او د هغه سره د اړيکو ټينګولو موقع نه پيدا کيږي نو بيا يوه بله لاره سته. هغه دا چې الحمد لله زموږ د تبليغي جماعت کار شروع دئ. دا يو خاموش ديني انقلاب دئ. اوس په ټوله نړۍ کي داسي لحظه نه تيريږي چې په هغه کي دي دد تبليغي جماعت قافلې د الله جل جلاله پيغام تر انسانانو نه رسوي.

دا خبره پر خپل ځای صحيح ده چې په دوئ کي د علماوو کمښت دئ مګر په څومره ديني کار چې دوئ اخته دئ، دومره ديني کار په علماؤ پوري تړلی نه دئ (چې خامخا به علماء دغه کار کوي بلکي بې علمه خلک هم دومره د دين خدمت کولای سي لکه څومره چې يې تبليغي جماعت کوي). د دوئ ديني کار تر شپږو نمبرو پوري محدود دئ. البته دد شپږو موضوعاتو په برکت سره دوئ نور ډېر شيان هم په نصيب کيږي. نو هغه چا ته چې د اولياؤ الله مجلس ورته اسانه نه وي، هغوی دئ د تبليغي جماعت سره ډېر وخت ولګوي.

په تبليغ کي د نورو حدودو ساتنه هم ضروري ده

دا ښه په ياد ولرئ، چي د تبليغي جماعت سره په وخت لګولو کي د الله تعالى د نورو حدودو او قيوداتو ساتنه هم ضروري ده، نو ځکه په تبليغ کي داسي وخت ولګوئ چي په دې کي د نورو حقوق تر پښو لاندي نه سي، نه د مور او پلار حقوق او نه د ښځې او ماشومانو حقوق. که د دوئ حقوق تر پښو لاندي سول نو په دې سره د قيامت په ورځ مواخذه (نيول) کيږي.

د حضرت والد صاحب رحمۃ اللہ علیہ واقعه

حضرت والد صاحب (زما پلار) رحمۃ اللہ علیہ يو ځل د خپل عمر په آخر کي وفرمايل چي الحمد لله الله تعالى پر ما دومره احسان کړئ دئ چي زه د هغه شکر هم نه سم اداء کولای. زه د دنيا څخه هيڅ ارمان د ځان سره نه وړم. الله جل جلاله زما ټوله اړتياوي او ارمانونه راپوره کړي دي مګر صرف يو ارمان راسره وړم. هغه داسي ارمان دئ چي زما سره به تر قبره پوري ځي (ددې خبري په کولو سره د هغه پر مخ د غم ډېر زيات اثر ښکاريدل).

مونږ په ډېره توجه سره دده خبره اوريدل او ويې فرمايل: (کله چي زما مور په مرض الموت (سختې ناجوړي) اخته وه، په دې وخت کي ما ورته د خدمت لپاره ټول ممکنه اسانتياوي برابري کړي وې. زه په خپله هم په ورځ کي څو واره ورته حاضريدم او په خپل لاس به مي ددې خدمت کاوئ. ددې د علاج لپاره مي د دوا او دارو پوره انتظام کړئ وو. ددې يو

لمسی وو چې دې لوی کړی وو او دې ډېر زيات محبت ورسره کاوه، د هغه رخصتي مي واخيستل او ددې په خدمت کي مي ودروی.

ددې لمسی (زموږ خور) په لاهور کي وه او ډېره پر ګرانه وه، ما هغه د لاهور څخه ورته راوغوښتل او ددې په خدمت کي مي مقرره کړه. که څه هم ما ددې د ضرورت ټولې اسانتياوي برابري کړي وي مګر بيا هم زما د مور دا غوښتنه وه چې شفيع دي زما د چپرکټ (چارپايې) سره نږدې راته ناست وي. ځکه چې زه د هغې يو زوئ وم. ما دا فکر کوئ چي زما پر ذمه د فتوا کارونه دي، د دارالعلوم (مدرسې) اداري مسؤليت هم دئ، د ملک و ملت ډېر کارونه هم مخته بېول غواړي، د معارف القران د تفسير کار مي هم مخته روان دئ. دا ټول د دين مهم کارونه دي نو د هم دې وجه ما فکر کوئ چي زه مجبوره يم مګر کاشکي ما ټول کارونه شاته پرېښي واى او د خپلې مور د چپرکټ تر څنګ کښېنستلی وای).

نو محترمو حاضرينو دا د هغه چا فکر دئ چي د فقاهت لوحه يې ټوله نړۍ منلې وه او د هندوستان او پاکستان علماؤ د (مفتئ اعظم پاکستان (۴) لقب ورکړی وو. ددې څخه معلومه سوه چي د د دين د کارونو مختلفي درجې دي چي هغه ټوله بايد په برابری تر سره سي نو په همدغو حدودو کي بايد د تبليغ کار هم وسي.

---

(۴) : دا د مفسير القران حضرت مولانا مفتي محمد شفيع صاحب رحمۀ الله عليه قيصه ده چي د ديوبند د سترې او نړۍ والي مدرسې مخکني مفتي چي د نړۍ په سطحه اوس هم يو منل سوي او باوري عالم دی او ډېر کتابونه يې هم تاليف کړي دي چي تر ټولو مشهور تاليف يې د معارف القران په نامه په زړه پوري علمي او تحقيقي تفسير دئ.

ورځني کارونه

۱- د قـران مجيـد تـلاوت: هـره ورځ د قرانکـريم د تـلاوت پابنـدي وکـړئ اوناغـه مـه پکښـي کـوئ، کـه ډېـر نـه سـی کـولای نـو لـږ تـر لـږه يـوه رکـوع تـلاوت خـو وکـړئ. د سـهار تـر لمانځـه وروسـته چـي څـومره وخـت پيـدا کـړی، کـه څـه هـم دوې، درې دقيقـې وي نـو بيـا هـم د قرانکـريم د تـلاوت کوښښ وکړئ.

۲- د دينـي کتـابونو مطالعـه: پـه فارغـه وختونـو کـي د دينـي کتـابونو مطالعـه کـوئ. الحمـد لله پـه هـره ژبـه دينـي کتابونـه موجـود دي او هـر څـوک په خپله مورنۍ ژبه مطالعه کولای سي.

۳- د مناجـات مقبـول دعاګـاني ويـل: پـر دې سـربېره د مناجـات مقبـول څخـه هـم هـره ورځ د هغـې ورځـي دعاګـاني وغـواړئ. پـه دې کتـاب کـي هغـه ټـولې دعاګـاني سته چي پـه قرانکـريم کـي راغلـي دي او هغـه دعاګـاني هـم پکښـي سـته چـي رسـول الله صـلی الله عليـه وسـلم کـړي دي او امـت تـه يـې ښوولي دئ.

حکـيم الامـت حضـرت تهـانوي رحمـة الله عليـه دغـه ټـولي دعاګـاني راجمـع کـړي دي او پـر ۷ برخـو يـې وېشـلي دي او د هـرې برخـې نـوم يـې منـزل ايښـی دئ. مـثلاً د شـنبې منـزل، د يکشـنبې منـزل، د دوشـنبې منـزل او داسـي نـور. دغـه دعاګـاني پـه عربـي دي او لانـدي اردو ترجمـه هـم ورسـره ده. کوښـښ وکـړئ چـي هـره ورځ يـو منـزل ووايـاست. کـه پـه شـروع کـي يـو څـه تکليـف وي او پـوره منـزل نـه سـي ويـل کېـدلای نـو نـيم منـزل ووايـاست. کـه نـيم منـزل

ویـل هـم مشـکل وي نـو بیـا ځلورمـه برخـه یـې وواياست. زه چې یـو منـزل وایـم نـو شپږ دقیقې وخت را څخه نیسي. کله چې تاسي ورسره عادت سي نو تاسو ته به هم په شپږو دقیقو کي یو منزل وویلای سئ.

پـه دې کتـاب کـي ډېـري زیـاتي جـامع دعاګـاني دي. د ځـان او دوسـتانو د دیـن او دنیـا د هـر اړخیـزه ضـرورتونو دعاګـاني پکښـي سـته. کـه مـوږ ۲۴ سـاعته دا فکـر وکـړو چـي د الله تعـالی څخـه څـه وغـواړو نـو بیـا بـه هـم هغـه خبري جوړي نه کړو کوم چي په دغو دعاګانو کي راغلي دي.

په هر حال کي دوه کارونه

پر دې سربېره دوه کارونه داسي دي کوم چي باید په هر حال کي وسي:

۱: د لمانځـه پابنـدي او هغـه هـم پـه جماعـت سره او کـه د کـوم عـذر پـه خـاطر جماعـت ونـه سي، نـو چـي هـر چیـري یاسـت او پـه هـر حـال کـي یاسـت بایـد لمونځ پرېنږدئ.

۲: د حرام مال څخه د ځان ساتولو کوښښ وکړئ.

د حرام مال څخه په پوره ډول ځان ساتل ضروري دي

حرام مال د ځان لپاره وژونکی زهر وبولئ. خپل کور ته هیڅکله حرام مال پرېنږدئ. که هغه په هر شکل هم وي، د رشوت په شکل وي، د سود په شکل وي، د بانک په وظیفه کي که چیري د سودي معاملاتو سره اړیکي وي نو هغه کار هم حرام دئ او ددې کار تنخوا هم حرامه ده. همدارنګه کار غلا کول (لږ کار کول) او پوره تنخوا اخیستل هم حرام دي. د حرامو یو صورت دا هم دئ چي یو څوک د زکات مستحق نه وي او زکات واخلي. او همدارنګه په کاروبار کي په درواغ ویلو سره، په ناپ او تول کمولو سره پیسې ګټل هم حرامي دي. مطلب دا چي د حرام خوړلو چي څومره طریقې دي د هغو ټولو څخه ځان وساتئ او د لمانځه سخته ساتنه وکړئ نو د الله رب العزت و رحمت ته امید دئ چي ان شاءالله سیده به جنت ته ولاړ سی. الله جل جلاله دي پر دې کړونو د عمل کولو توفیق را په نصیب کړي.

وآخر دعوانا أَنِ الحمد لله رب العالمین

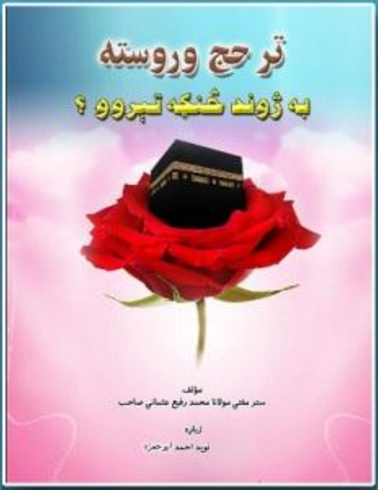

د تعلیم الاسلام ویب پاڼې د همکارانو له خوا پر لیکه کیږي:

www.taleemulislam-radio.com